МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор із науково-педагогічної роботи
Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ЕТИКА ТА ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ
Ethics and universal values

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Етика та загальнолюдські цінності» скерована на підготовку фахівців усіх галузей знань, усіх спеціальностей.

«01» квітня 2025 р. 20 с.

Розробник: *Філімонова Тетяна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти.*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Етика та загальнолюдські цінності»* розглянуто на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол № 8 від «8» квітня 2025 р.

Завідувач кафедри *Світлана Якименко*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Етика та загальнолюдські цінності»* розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського
Протокол № 1 від «14» квітня 2025 р.

Голова *Людмила Хрящевська*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Етика та загальнолюдські цінності»* погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу *Андрій Лабарткава*

Робочу програму навчальної дисципліни *«Етика та загальнолюдські цінності»* затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 8 від «29» квітня 2025 р.

Голова НМР НУК *Сергій Слободян*

© НУК, 2025
© Філімонова Т.В., 2025

ЗМІСТ

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 6
3. Передумови для вивчення дисципліни 6
4. Очікувані результати навчання 6
5. Програма навчальної дисципліни 7
6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування 14
7. Форми поточного та підсумкового контролю 14
8. Критерії оцінювання результатів навчання 17
9. Засоби навчання 19
10. Рекомендовані джерела інформації 19

ВСТУП

Анотація

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Етика та загальнолюдські цінності» складена для всіх спеціальностей. Навчальна дисципліна «Етика та загальнолюдські цінності» спрямована на розвиток у студентів навичок етичного мислення та здійснення у повсякденному житті та професійній діяльності ефективних і водночас етичних дій, орієнтованих на загальнолюдські цінності. Запропонований підхід, заснований на інноваційних навчальних матеріалах і методах, підвищує прихильність учасників освітнього процесу до застосування й поширення етичних принципів і норм у житті, на роботі та в суспільстві. Студенти дізнаються «не тільки про те, що робити правильно, а й про те, як вчиняти правильно».

В результаті опанування курсу студент буде: розуміти та вміти надавати визначення поняттям: цінність, етика, доброчесність, утилітаризм, деонтологія, етика чеснот, різноманітність, толерантність тощо; визначати етичні дилеми та вміти застосовувати різні теоретичні підходи для їхнього розв'язання; розуміти, як можна розкрити загальнолюдські цінності різними способами, включно з науковими й історичними дослідженнями або публічними дебатами й обговореннями («діалектичним методом»); усвідомлювати цінність культур, ідентичностей, історій та поглядів, відмінних від власних; брати участь у прийнятті етичних рішень й розв'язувати етичні дилеми, застосовуючи набуті знання в новому (позааудиторному) контексті (удома, у своїй кар'єрі та за її межами); формулювати етичні правила та кодекси; керуватися етичними принципами і загально людськими цінностями у своїй поведінці; розуміти механізми, які змушують нас діяти неетично, і визначити їх вплив на наше життя, їх позитивну і негативну роль; аргументувати власну етичну позицію у розв'язанні світоглядних, наукових, професійних і життєвих проблем, спираючись на етичні й філософські теорії та ін.

Ключові слова: етика, загальнолюдські цінності, етичні норми, поведінкова етика, доброчесність, професійна етика.

Abstract

The programme of study of the variable discipline 'Ethics and Human Values' is designed for all specialities. The discipline 'Ethics and Human Values' is aimed at developing students' skills in ethical thinking and performing effective and ethical actions in everyday life and professional activities, based on universal values. The proposed approach, based on innovative teaching materials and methods, increases the commitment of the participants in the educational process to the application and dissemination of ethical principles and norms in life, work and society. Students learn 'not only what is right, but also how to do the right thing'.

As a result of the course, the student will: understand and be able to define the concepts: value, ethics, virtue, utilitarianism, deontology, virtue ethics, diversity, tolerance, etc.; identify ethical dilemmas and be able to apply different theoretical approaches to solve them; understand how universal values can be revealed in different ways, including scientific and historical research or public debate and discussion ('dialectical method'); recognise the value of cultures, identities, histories and views different from their own; Participate in ethical decision-making and solve ethical dilemmas by applying acquired knowledge in new (non-classroom) contexts (at home, in their career and beyond); formulate ethical rules and codes; and be guided by ethical principles and universal human values in their behaviour; understand the mechanisms that force us to act unethically and determine their impact on our lives, their positive and negative role; argue their own ethical position in solving worldview, scientific, professional and life problems, based on ethical and philosophical theories, etc.

Key words: ethics, human values, ethical norms, behavioural ethics, integrity, professional ethics.

.1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 6</td><td rowspan="3">усі галузі знань</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів –1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 6</td><td>4-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Електронний адрес РПНД на сайті Університету

Індивідуальне науково-дослідне завдання
–

Загальна кількість годин – 180</td><td rowspan="8">усі спеціальності</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>7-й</td><td>7-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td>12 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>40 год.</td><td>12 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4;

Самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="6">Освітній рівень:
перший (бакалаврський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>120 год</td><td>156 год</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: усна</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу: розвиток у здобувачів вищої освіти навичок етичного мислення та здійснення у повсякденному житті та професійній діяльності ефективних і водночас етичних дій, орієнтованих на загальнолюдські цінності. Запропонований підхід, заснований на інноваційних навчальних матеріалах і методах, підвищує прихильність учасників освітнього процесу до застосування й поширення етичних принципів і норм у житті, на роботі та в суспільстві. Студенти дізнаються «не тільки про те, що робити правильно, а й про те, як вчиняти правильно».

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумов для вивчення дисципліни немає.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни не передбачає формування та розвиток у студентів програмних результатів навчання через належність дисципліни до категорії вибіркових. Під час опанування матеріалами курсу студенти матимуть можливість оволодіти такими компетенціями:

1) сформувати розуміння та вміння надавати визначення поняттям: цінність, етика, доброчесність, утилітаризм, деонтологія, етика чеснот, різноманітність, толерантність, плюралізм, ідентичність, інтерсекційність, основні гендерні поняття, гендернозумовлена дискримінація, сексизм, етика турботи;

2) визначати етичні дилеми та вміти застосовувати різні теоретичні підходи для їхнього розв’язання; розуміти, як можна розкрити загальнолюдські цінності різними способами, включно з науковими й історичними дослідженнями або публічними дебатами й обговореннями («діалектичним методом»);

3) розуміти ідею морального релятивізму та ті виклики, які він ставить перед загальнолюдськими цінностями;

4) усвідомлювати цінність культур, ідентичностей, історій та поглядів, відмінних від власних; мати базове розуміння більш складних аспектів різноманітності, як-от інтерсекційність, ідентичність і субкультури;

5) брати участь у прийнятті етичних рішень й розв’язувати етичні дилеми, застосовуючи набуті знання в новому (позааудиторному) контексті (у студмістечку, удома, у своїй кар’єрі та за її межами);

6) формулювати етичні правила та кодекси; керуватися етичними принципами і загально людськими цінностями у своїй поведінці;

7) розуміти механізми, які змушують нас діяти неетично, і визначити їх вплив на наше життя, їх позитивну і негативну роль;

8) розуміти взаємозв’язок між прийняттям відповідальності й етичністю, а також як це застосувати до власного життя, розуміючи неізольований характер етичного вибору, який насправді є частиною соціальної взаємодії (тому думки та дії інших мають значення);

9) виявляти етичні ризики в повсякденному житті, у суспільстві й організаціях, які можуть призвести до неетичного вибору (скажімо, структури, що розмивають відповідальність, або групи, які колективно дестигматизують неетичну поведінку);

10) використовувати знання про поведінку для створення середовища, що заохочує до більш етичної поведінки;

11) застосовувати теорію етики турботи для розв'язання проблем і запобігання гендернозумовленій дискримінації;

11) чітко розмежовувати особисту, теоретичну та професійну етику, мислити критично щодо етичних проблем, які виникають безпосередньо під час будування кар'єри, і застосовувати особисту, теоретичну та професійну етику для ретельного обміркування моральних рішень у рамках певних професій;

12) розуміти роль професійних етичних кодексів, різницю між кодексами прагнень і дисциплінарними етичними кодексами;

13) знаходити, класифікувати й аналізувати інформацію з різних джерел; встановлювати зв'язок між окремими твердженнями в загальній системі поглядів і переконань;

14) розпізнавати типові помилки в аргументації; аргументувати власну етичну позицію у розв'язанні світоглядних, наукових, професійних і життєвих проблем, спираючись на етичні й філософські теорії.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи етики та загальнолюдських цінностей

Змістовий модуль 1. Категоріальний апарат сучасної етики

Тема 1. Етика. Історія розвитку етичних вчень.

1. Етика як наука про мораль.
2. Структура, функції моралі.
3. Етика, мораль, моральність: співвідношення понять через історію розвитку та становлення етичних вчень.

Література [1], стор. 9–17; [3], стор. 7–29.

Тема 2. Категоріальний апарат сучасної етики і його практичне значення

1. Добро і зло як вихідні категорії етики.
2. Совість, відповідальність і моральний вибір.
3. Свобода совісті і гендерна рівність як категорії сучасного публічного дискурсу.

Література [1], стор. 25–53; [3], стор. 31–45.

Тема 3.Мораль як соціальний феномен

1.Мораль і проблема її соціальної детермінації
2.Первісні форми регуляції людської поведінки. Процес виокремлення моралі.
3.Мораль і звичай
4.Політика і етика.
5.Мораль і спільноти.
5.1.Універсальність і спільнотність в системі етичних пріоритетів.
5.2. Етичні проблеми національних відносин.
5.3. Загальнолюдське в моралі.

Література [1], стор. 58–64; [3], стор. 31–45.

Тема 4. Мораль і спільноти

1. Мораль і спільноти.
2. Етичні проблеми національних відносин.
3. Загальнолюдське в моралі.

Література [1], стор. 68–73; [2], стор. 34–45.

Тема5. Поняття і структура моральної свідомості
1. Поняття моральної свідомості.
2. Структура моральної свідомості.
3. Моральні норми і принципи.
4. Моральні мотиви і ціннісні орієнтації.
5. Основні категорії моральної свідомості.
Література [1], стор. 78–83; [2], стор. 46–65.

Тема 6. Морально-етичні проблеми сучасності
1. Сучасний стан формулювання та розв'язання морально-етичних проблем.
2. Біоетика як новий погляд на морально-етичні проблеми сучасності.
3. Евтаназія як морально-етична і правова проблема.
4. Естетика здоров'я та здоровий спосіб життя як цінність сучасності.
Література [1], стор. 85–123; [3], стор. 31–45.

Змістовий модуль 2. Цінності, етика і доброчесність
Тема 1. Етика та загальнолюдські цінності
1. Ідеї цінностей, етики та моралі в мультикультурному контексті.
2. Загальнолюдські цінності різними способами, включно з науковими дослідженнями, історичними дослідженнями або публічними дебатами й обговореннями (те, що деякі філософи називають «діалектичним методом»).
3. Ідеї морального релятивізму та ті виклики, які він ставить перед загальнолюдськими цінностями.
Література [2], стор. 55–78; [5], стор. 56–97.

Тема 2. Етика та суспільство
1. Визначення концепції суспільства.
2. Взаємозв'язок між етикою і суспільством.
3. Теоретичні підходи, які визначають цю проблему, з особливим наголосом на теорії суспільного договору.
4. Сформулювати та обстояти бажану позицію щодо зв'язків між етикою і суспільством, усвідомлюючи її обмеження.
Література [2], стор. 88–102; [5], стор. 100–136.

Тема 3. Етика лідерства
1. Визначення поняттю етичного лідерства.
2. Етична відповідальність лідерів.
3. Ефективне етичне лідерство. Надати оцінку етичному лідерству.
4. Способи просування етичного лідерства.
Література [2], стор. 102–134; [5], стор. 100–136.

Тема 4. Етика, різноманітність і плюралізм
1. Різноманітність, толерантність і плюралізм.
2. Цінність культур, ідентичностей, історій та поглядів, відмінних від власних. Приклади моральних взірців, дії яких просувають цінності толерантності та плюралізму.
3. Базове розуміння більш складних аспектів різноманітності, як-от інтерсекційність, ідентичність і субкультури.
Література [2], стор. 135–189; [5], стор. 100–136.

Змістовий модуль 3.Етичні дії та доброчесна поведінка
Тема 1. Стратегії вчинення етичних дій

1. Способи подолання загальних психологічних і контекстних перешкод для вчинення етичних дій.
2. Стратегії вчинення етичних дій, розроблені в різних секторах та сферах.
Література [2], стор. 88–102.

Тема 2. Гендерні аспекти етики
1. Гендер і гендерна дискримінація.
2. Форми гендерної дискримінації.
3. Етика турботи та фемінізм
Література [2], стор. 100–136.

Тема 3. Доброчесність та етика в публічній сфері, засобів масової інформації
1. Ключові інструменти для зміцнення доброчесності та етики в публічній сфері.
2. Процеси управління доброчесністю в публічних організаціях.
3. Значення відповідальності ЗМІ та етичних аспектів створення, надання й споживання новин.
Література [2], стор. 140–176.

Змістовий модуль 4. Професійна етика

Тема 1. Завдання і значення етики для формування сучасного фахівця. Професійна етика: сутність, основні принципи та категорії
1. Етика як наука.
2. Предмет і функції професійної етики.
3. Умови виникнення і призначення професійної етики.
4. Визначення основних принципів та понять дисципліни. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість.
Література [6], стор. 34–78.

Тема 2. Професійна етика та моральна свідомість
1. Специфіка професійної моралі та професійної етики.
2. Діалектика понять «мораль» і «моральність».
3. Поняття і структура моральної свідомості (моральні норми, принципи, ідеали, критерії).
Література [6], стор. 88–102.

Тема 3. Свобода як моральна цінність людського життя. проблеми свободи творчості і свободи совісті
1. Поняття моральної свободи.
2. Свобода морального вибору.
3. Свобода совісті та свобода творчості.
Література [6], стор. 105-134.

Змістовий модуль 5. Принципи і категорії етики та їх прояв в професійній діяльності

Тема 1. Вибір професії – моральна проблема. Професійний та корпоративний кодекси. Соціальні ідеали та моральні принципи нашого сучасника
1. Визначення понять «професія», «спеціальність», «фах», «праця».
2. Професійна адаптація.
3. Трудовий колектив.
4. Правила поведінки при прийомі на роботу.
5. Професійний конфлікт.
6. Трудова мотивація.

7. Робота як джерело стресу.
8. Поняття безробіття.
9. Професійний та корпоративний кодекси.
Література [6], стор. 136-176.

Тема 2. Принципи моралі: колективізм, гуманізм, справедливість. категорії «добро» і «зло». Категорія обов'язку і відповідальності як сутність і зміст службової діяльності співробітника

1. Поняття про моральні принципи.
2. Гуманізм. Колективізм.
3. Добросовісне ставлення до праці.
4. Справедливість як категорія моральної свідомості.
5. Добро і зло як визначальні категорії етики.
Література [6], стор. 180-200.

Тема 3. Виклики життя за етичними нормами
1. Виклики життя за етичними нормами
2. Механізми, які змушують нас діяти неетично, і визначити їх вплив на наше життя.
3. Вибіркова увага й психологічна дистанція.
4. Конформізм, покірність та ефект стороннього спостерігача.
5. Ситуаціонізм. Нечесність.
Література [2], стор. 190–210; [5], стор. 100–136.

Змістовий модуль 6. Комунікативні процеси та професійна етика

Тема 1. Етика професійного спілкування
1. Парадигма спілкування у сучасній культурі.
2. Функції спілкування.
3. Бар'єри у спілкуванні.
4. Механізми взаєморозуміння.
5. Способи впливу на людей під час спілкування.
6. Дружба, товариськість як особливий вид спілкування у професійній сфері.
7. Гендерні аспекти ділового спілкування.
Література [7], стор.25–46.

Тема 2 Культура спілкування і етикет. Авторитет особистості
1. Співвідношення понять «культура», «моральна культура», «професійна культура».
2. Поняття «авторитет», «авторитет особистості».
3. Мовленнєвий етикет і формування позитивного іміджу.
Література [7], стор.50–61.

Тема 3. Етикет спілкування із зарубіжними діловими партнерами
1. Особливості та основні принципи етикету.
2. Культура мовлення та спілкування.
3. Діловий стиль та імідж.
4. Основні правила поведінки в громадських місцях.
Література [1], стор. 60–83; [3], стор. 31–45.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль 1. Теоретичні основи етики та загальнолюдських цінностей										
Змістовий модуль 1. Категоріальний апарат сучасної етики										
Тема 1. Етика. Історія розвитку етичних вчень.	8	2	2	–	4	5	2	0	–	3
Тема 2. Категоріальний апарат сучасної етики і його практичне значення	5	0	2	–	3	5	0	2	–	3
Тема 3.Мораль як соціальний феномен	4	2	0	–	2	5	0	0	–	5
Тема 4. Мораль і спільноти	4	0	2	–	2	5	0	0	–	5
Тема5. Поняття і структура моральної свідомості	5	2	2		1	5	0	0		5
Тема6. Морально-етичні проблеми сучасності	4	0	2	–	2	5	0	0	–	5
Разом за змістовим модулем 1	30	6	10	–	14	30	2	2	–	26
Усього годин	30	6	10	–	14	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 2. Ідеологія українського народу										
Тема 1. Етика та загальнолюдські цінності	8	2	2	–	4	8	2	0	–	6
Тема 2. Етика та суспільство	7	0	2	–	5	7	0	0	–	7
Тема 3. Етика лідерства	8	2	2	–	4	8	0	2	–	6
Тема 4. Етика, різноманітність і плюралізм	7	0	2	–	5	7	0	0	–	7
Разом за змістовим модулем 2	30	4	8	–	18	30	2	2	–	26
Усього годин	30	4	8	–	18	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 3. Етичні дії та доброчесна поведінка										
Тема 1. Стратегії вчинення етичних дій	10	0	2	–	8	10	0	2	–	8
Тема 2. Гендерні аспекти етики	10	2	2	–	6	10	2	0	–	8
Тема 3. Доброчесність та етика в публічній сфері, засобів масової інформації	10	2	2	–	8	10	0	0	–	10

Разом за змістовим модулем 3	30	4	6	–	20	30	2	2	–	26
Усього годин	30	4	6	–	20	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 4. Професійна етика										
Тема 1. Завдання і значення етики для формування сучасного фахівця. Професійна етика: сутність, основні принципи та категорії	10	2	0	–	8	10	2	0	–	8
Тема 2. Професійна етика та моральна свідомість	10	0	2	–	8	10	0	2	–	8
Тема 3. Свобода як моральна цінність людського життя. Проблеми свободи творчості і свободи совісті	10	0	2	–	8	10	0	0	–	10
Разом за змістовим модулем 4	30	2	4	–	24	30	2	2	–	26
Усього годин:	30	2	4	–	24	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 5. Принципи і категорії етики та їх прояв в професійній діяльності										
Тема 1. Вибір професії – моральна проблема. Професійний та корпоративний кодекси. Соціальні ідеали та моральні принципи нашого сучасника	10	2	2	–	6	10	2	0	–	8
Тема 2. Принципи моралі: колективізм, гуманізм, справедливість. категорії «добро» і «зло». Категорія обов'язку і відповідальності як сутність і зміст службової діяльності співробітника	10	0	2	–	8	10	0	0	–	10
Тема 3. Виклики життя за етичними нормами	10	0	2	–	8	10	0	2	–	8
Разом за змістовим модулем 4	30	2	6	–	22	30	2	2	–	26
Усього годин:	30	2	6	–	22	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 6. Комунікативні процеси та професійна етика										
Тема 1. Етика професійного спілкування	10	2	2	–	6	10	2	0	–	8
Тема 2 Культура спілкування і етикет. Авторитет особистості	10	0	2	–	8	10	0	2	–	8
Тема 3. Етикет спілкування із зарубіжними діловими партнерами	10	0	2	–	8	10	0	0	–	10
Разом за змістовим модулем 6	30	2	6	–	22	30	2	2	–	26
Усього годин	30	2	6	–	22	30	2	2	–	26
Разом за курсом	180	20	40	0	120	180	12	12	0	156

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Етика. Історія розвитку етичних вчень.	2	0
2	Категоріальний апарат сучасної етики і його практичне значення	2	2
3	Мораль як соціальний феномен	0	0
4	Мораль і спільноти	2	0
5	Поняття і структура моральної свідомості	2	0
6	Морально-етичні проблеми сучасності	2	0
5	Етика та загальнолюдські цінності	2	0
6	Етика та суспільство	2	0
7	Етика лідерства	2	2
8	Етика, різноманітність і плюралізм	2	0
9	Стратегії вчинення етичних дій	2	2
10	Гендерні аспекти етики	2	0
11	Доброчесність та етика в публічній сфері, засобів масової інформації	2	0
12	Завдання і значення етики для формування сучасного фахівця. Професійна етика: сутність, основні принципи та категорії	0	0
13	Професійна етика та моральна свідомість	2	2
14	Свобода як моральна цінність людського життя. Проблеми свободи творчості і свободи совісті	2	0
15	Вибір професії – моральна проблема. Професійний та корпоративний кодекси. Соціальні ідеали та моральні принципи нашого сучасника	2	0
16	Принципи моралі: колективізм, гуманізм, справедливість. категорії «добро» і «зло». Категорія обов'язку і відповідальності як сутність і зміст службової діяльності співробітника	2	0
17	Виклики життя за етичними нормами	2	2
18	Етика професійного спілкування	2	0
19	Культура спілкування і етикет. Авторитет особистості	2	2
20	Етикет спілкування із зарубіжними діловими партнерами	2	0
	Разом	40	12

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до практичних занять –***1-2 год. /1 заняття***;

- написання рефератів – ***15 год. / 1 роботу;***
- підготовка до контрольних заходів –***15 год. / 1 захід***
- підготовка проєктних (самостійних) завдань - ***3–5 год. / 1 проєкт.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних робіт	40	12
2	Реферат	15	45
3	Підготовка до контрольних заходів	15	15
4.	Виконання проєктних(самостійних) завдань*	50	84
	Разом	120	156

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

1) на лекційних заняттях:
   – лекція;
   – пояснення;
   – дискусія;
   – диспут;
   – ілюстрування;
   – демонстрація;
   – відеометод;
   – майстер-клас
2) на семінарських заняттях:
   – практична робота;
   – фронтальне опитування;
   – частково-пошуковий метод;
   – спостереження.
   –

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді;
- проєктні (самостійні) роботи;
- контрольна робота;
- реферати.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролюта оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, проектні (самостійні роботи), реферат, контрольна робота (максимально 85 балів) й оцінки за контрольну роботу (максимально 15 балів).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на семінарських заняттях	**Критерії оцінювання**
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
1,5	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної/ некоректної термінології.
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів (20 відповідей по 2 бали ДФН), 12 балів (6 відповіді по 2 бали ЗФН).

Самостійна (проєктна) робота	**Критерії оцінювання**
3	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
2	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
1,5	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
1	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує

	аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
0,5	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі проведення експериментів.
0	Студент не виконує роботи.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (10 відповідей по 3 бали ДФН), 51 бал (17 відповіді по 3 бали ЗФН).

Реферат	**Критерії оцінювання**
10-8	Реферат має обсяг 15 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.
7-6	Реферат має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.
5-1	Обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.
0	Тема реферату не розкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10 балів (1 відповідей по 10 бали ДФН), 30 балів (3 відповіді по 10 бали ЗФН).

Контрольна робота	**Критерії оцінювання**
ДФН 20 ЗФН 7	Робота виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє брехню в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН 19-16 ЗФН 6	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 15-11 ЗФН 5-4	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 10-6 ЗФН 3-2	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (III рівень складності). Завдання щодо детекції брехні тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів

5–1 ЗФН 1	складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Роботаневиконувалася.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 20 балів для ДФН, 7 балів для ЗФН

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Практичні заняття	20х2 бали = 40 балів	6х2 бали = 12 балів
Самостійна (проектна) робота	10х3 бали = 30 балів	17х3 бали = 51 балів
Реферат	1х10 балів = 10 балів	3х10 балів = 30 балів
Контрольна (письмова) робота	1х20 балів=20 балів	1х7 бали = 7 бали
Всього	**100**	**100**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	Т1	Відповідь на семінарському занятті	2		
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т2	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проєктна) робота	3		
	Т3	-			
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3
	Т4	Відповідь на семінарському занятті	2		
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т5	Відповідь на семінарському занятті	2		
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т6	Відповідь на семінарському занятті	2		
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3

ЗМ2	Т1	Відповідь на семінарському занятті	2		
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т2	Відповідь на семінарському занятті	2		
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3
	Т3	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
	Т4	Відповідь на семінарському занятті	2		
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3
		-		Реферат	10
ЗМ 3	Т1	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
		-			
	Т2	Відповідь на семінарському занятті	2		
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т3	Відповідь на семінарському занятті	2	-	
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3
		Реферат	10	Реферат	10
ЗМ 4	Т1	-			
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3
	Т2	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т3	Відповідь на семінарському занятті	2		
		-		Самостійна (проєктна) робота	3

ЗМ 5	Т1	Відповідь на семінарському занятті	2		
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т2	Відповідь на семінарському занятті	2		
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3
	Т3	-		Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проєктна) робота	3		
ЗМ 6	Т1	Відповідь на семінарському занятті	2	-	
				Самостійна (проєктна) робота	3
	Т2	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
	Т3	Відповідь на семінарському занятті	2	-	
		Самостійна (проєктна) робота	3	Самостійна (проєктна) робота	3
		-		Реферат	10
		Контрольна робота	20	Контрольна робота	13
Підсумковий контроль		Залік		Залік	
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи тощо як фактографічний матеріал).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Вознюк Н. Етика. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 300 с.

2. Бадью, Ален. Етика : нарис про розуміння Зла / Ален Бадью ; пер. з фр. Володимира Артюха та Андрія Рєпи. Вид. 2-е, змін. Київ : Комубук, 2019. 212 с.

3. Балджи, Марина Дмитрівна. Етика бізнесу : навч. посіб. / М. Д. Балджи; Одес. нац. екон. ун-т. Київ : Гуляєва В. М., 2021. 330 с.

4. Василевська, Тетяна Едуардівна. Етика в публічній службі = Ethics in public service : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2018. 255 с.

5. Декларація принципів толерантності: затв. резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16.11.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503. Етика (загальна і професійна) : навч. посіб. / [Т. В. Кондратюк-Антонова та ін.] ; Нац. акад. Нац. гвардії України. Київ : Талком, 2018. 203 с.

6. Калюжка В. С. Етика професійного і ділового спілкування : навч.-метод. посіб. / Держ. ВНЗ "Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди". Київ : Гуляєва В. М., 2021. 227 с.

7. Проценко О. П. Практична філософія: професійна етика та комунікативна культура : навч. посіб. / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". Харків : ХАІ, 2021. 79 с.

8. Саватер Ф. Етика для Амадора / пер. С. Борщевський. К. : Дух і Літера, 2008. 156 с.

Допоміжна література

1. Декларація принципів толерантності: затв. резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16.11.1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503. Етика (загальна і професійна) : навч. посіб. / [Т. В. Кондратюк-Антонова та ін.] ; Нац. акад. Нац. гвардії України. Київ : Талком, 2018. 203 с.

2. Hursthouse, Rosalind and Glen Pettigrove (2016). Virtue ethics. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Edward N. Zalta, ed. Available from https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/ethics-virtue/

3. Johnson, Robert and Adam Cureton (2018). Kant's moral philosophy. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Edward N. Zalta, ed. Available from https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/kant-moral

4. Norman, Richard (1998). The Moral Philosophers. Oxford: Oxford University Press. Riegel, Jeffrey (2013). Confucius. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Edward N. Zalta, ed. Available from https://plato.stanford.edu/archives/sum2013/entries/confucius/

5. Robinson, Dave and Chris Garratt (1997). Ethics for Beginners. Cambridge: Icon Books.

6. Stewart, Noel (2009). Ethics: An Introduction to Moral Philosophy. Cambridge: Polity Press.

7. Visser, Wayne and others, eds. (2007). The A to Z of Corporate Social Responsibility. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.

Інформаційні ресурси в інтернет

http://www.mon.gov.ua/ - Міністерство освіти та науки України.

http://www.nbuv.gov.ua/ - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.

http://scholar.google.com/; http://www.scirus.com/srsapp - пошукові системи (виключно наукова інформація).